

Leta 1829 se je začela zopet zapuščena apotekarjeva jama kopati; ker so pa izvirkni od treh kotov prihajali in se tedaj ni vedilo, za katerim izvirkom naj bi se naprej kopalo, se je od te jame višje druga jama začela kopati, kjer so do prav gorke in skor do prevroče vode prišli; gorkomer je kazal 28 do 30 gradov toplote, ki so jo noge komaj sterpele. (Konec sledi.)

O spisovanji dobrih slovenskih knjig.

Lep dar božji je, komur je dano, da more pismeno učiti ali razveselovati narod svoj, da zna dobre in lepe bukve pisati. V mnogih zadevah utegne tak mož rojakom svojim koristiti. Dobre bukve so namreč nar bolj prijatelj omikanega človeka, ki ga spremlja in obraduje v hiši in pod milim nebom, med ljudmi pa v samoti, ter mu mnogo lepega in koristnega nasvetuje. Dobre bukve so veselje mladosti, tolažba starosti.

Dobrih bukev je posebno treba nam Slovencom: kajti malo jih imamo dozdej, ktere bi nas učile potrebnih véd. Tedaj naj bi rodoljubi pa védni možje pisali za ubogi nevedni narod! Pravimo: vedni možje; kajti samo rodoljubje, čeravno lepa lastnost, ni zadostno, da bi dobre knjige zlagalo; treba je, da so rodoljubju pridružene tudi primerne vednosti.

Perva teh potrebnih vednost je znanstev domačega jezika. Ta je neobhodno potrebna. Znanstev jezika pa ni zadosti le poverhna, temuč temeljita mora biti, vpiraje se ne le na slovniške pravila, temoč tudi na šege narodske, na narodovi način misliti in govoriti. Pisatelj slovenski mora tudi v starodavnost gledati (kakor učinjajo jezikoslovci dandanašnji sploh); vediti mora, kako so dedje pa očetje njegovi mislili, govorili in pisali; ozirati se mora na ostale brate slovanske, kako tudi oni mislijo, govorijo in se vedejo sploh v pisavi. Temu pripomaga tudi veliko, če pisatelj slovenski se je nekoliko po starinskih klasikih bil oziral, po gerških namreč in latinskih pisateljih, ter se od njih naučil, malo pa krepko in izverstno pisariti. Po starih klasikih se bo tudi nar bolj naučil, umetno misliti.

To so temeljiti pogoji za moža, ki hoče pisanja knjig se lotiti, ali ki hoče narod svoj po knjigah izobrazevati.

Dalje je pa treba, da on je zmožen naloge, ktere se je lotil. Le taki, ki je v naravoslovji, zgodovini, kmetijstvu in družih vedah se sam dobro bil izučil ter se djanško poskušal, le taki naj piše o teh vednostih. Le komur pevski duh po žilah veje, naj pesništvu se vdaja ter naj slavi v pesmah slave vredne dela in junaške možé!

Preden pa tak mož začčenja černo na belo delati, to je, preden se loti spisovanja bukev, naj prevdarja delo prihodnje na vse strani; naj ga načerta prej in naj ga izdela v glavi že, preden ga popirja izroči. Če tako počenja, bo pero gladko mu teklo, pa delo bo umetno in pravilno izdelal.

Ko je rokopis gotov, naj ne gre precej v tisk! Naj leži nekoliko časa! Naj se godí! Ravno o tem grešijo nar novejši pisatelji — ne le slovenski, temoč tudi drugi — da komaj pričakujejo dneva, da bojo spise svoje tiskane vidili. Ravno v tem bi se imeli pa veliko od starinskih klasikov učiti. Ti so le malo pisali, pa to dolgo dolgo, včasih več let popravljali, prenarejali, gladili. Kaj pravi Horaci? „Nonnum prematur in annum!“ to je: „rokopis naj se devet let popravlja!“ No, ravno devet let spis hraniti pa popravljati ga — to je v sedanjih časih, kjer gre vse po perotih viharja ali dirja po železnici, vendar predolgo. Rimski pevec tudi le meni, da naj se rokopis ne daje koj iz rok, temoč naj se delj časa hrani pa prenareja in gladi, tako dolgo, da bo popolnoma olikan in doveršen. Tako so tudi slavni možje družih narodov delali, kterih bukve še dan današnji občudujemo in veseli prebiramo.

Če pa v sedanjih časih kak pisatelj je obljubil, na leto ali ob določeni dóbi pričakajočim naročnikom kake bukve podati, se vé, da rokopisa ne more devet let v hramu imeti, temoč dá ga — še mokrega tinte — hitro hitro pod tiskalo tiskanega pa razdeluje, govoreč: „nate nove bukve!“ Da, nove so, pa njih obsežek in zvonajna oblika sta taka, da se Bogu usmili.

Lepo je, da književnost napreduje; zadosti pa ni, da mnogo knjig dobivamo; bolje je, da jih dobimo malo pa dobrih. Malo bukev bi večkrat prebirali, pa tudi ložej kupovali, kar je poglobitna reč. Tedaj mislimo, da bi Slovencom nar bolj ustregli spisatelji knjig, ako bi naslednjih vodil se deržali. Ker je Slovincov majhno število, tedaj ne morejo mnogo bukev kupovati, ne brati jih, naj bi 1) se le malo bukev pisalo in izdajalo, da bo mogoče prodati jih. (Tudi gerški in latinski pisatelji niso preobilo bukev pisali; pa te, ktere od njih imamo, so lepe, izverstne (klasične) ter so bile in so še dan današnji podlaga višje omike vsih narodov); 2) naj se le dobre pa kratke bukve pišejo. Debelih bukev ne ljubijo ljudje; 3) naj se pišejo knjige, Slovencom namenjene, v duhu jezika slovenskega; tedaj, naj se ne prestavlja vedno iz nemškega, drugači se slovenščina ne bo znebila nikoli neprijetnih nemcizmov in neslovenskih oblik, ktere v prevode vedno se silijo, kakor ljulika med žito. Bolje bi bilo, ako bi pisatelji prestavljali iz družih slovanskih narečij, ktere so bolj omikane, ter imajo obilno in lepo književnost *).

Take bukve, lepe zunaj in znotraj, dobro premišljene pa dobro izpeljane, bodo narodu slovenskemu gotovo po volji, ga bojo veselile in podučevale. Take bukve bodo pa tudi pisateljem v dobiček, in radi jih bojo prebirali še vnuki naši, mnogo hasnjivega iz njih zajemali, pa hvalili možé, ki so trudili se za uk in slavo domačo. J. Š.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Dunaja naznanja „Geschäftsber.“, da je cena Apolonovih sveč ta mesec za 4 kraje. pri funtu nižja. Ker je ta dunajska fabrika ceno sveč znižala, ki je po vsih deželah našega cesarstva loj nakupovala, smemo misliti, da bojo sedaj tudi pri nas sveče bolji kup.

Iz Siska 27. febr. Jutri pričakujemo več ladij žita in nadjamo se, da se bo kmalo spet parobrodna vožnja poredomo začela. Kupčija je še zmiraj majhna, kakih 2 do 3000 vaganov koruze je bilo prodanih po 3 fl. 55 kr. do 4 fl., in 2000 vaganov bečkerečke pšenice po 7 fl. 30 kr. V Karlovcu je cena pšenice na drobno po 6 fl. 30 kr. do 7 fl. 45 kr., lepe koruze po 3 fl. 50 kr. do 4 fl., slabeje po 3 fl. 20 do 3 fl. 30 kr., ovsas po 2 fl. 15 do 2 fl. 30 kr.

*) Kar se prestavljanja knjig tiče, je res to „Ahilova pëta“ slovenskih pisateljev, ker mislijo, da prestavljavec mora poredomo pobirati vse besede tistega spisa, kterega prestavlja, in stavke skladati ravno tako, kakor jih je zložil izvorni pisavec. Ker je nemški jezik per eminentiam jezik samostavnih imén (Hauptwörter), slovenski jezik pa jezik glagolov (Zeitwörter), izvira pri prestavljanji iz nemškega v slovenski jezik ravno tista zeló navadna okornost, ki je duhu našega jezika nasproti. Dalje je lastnost nemškega jezika, da zapletuje stavke tako, da med poglobni stavek vriva deset družih, ki je po takem vës raztergan in sila dolg; to je sicer po duhu nemškega jezika, pa je ravno nasproti duhu slovenskega jezika, ki govori v kratkih malo zapletenih stavkih. Sicer nam pa vendar tudi niso všec celó prekratki stavki, da se po vsacih 5 ali 6 besed že postavlja pika (Punkt); to je po naših mislih otročja pisarija, ktera je le v abecednici na svojem mestu. — Po naši misli naj prebere prestavljavec vselej celi stavek ali še več stavkov izvirnega spisa, potem pa naj si reče: „kako naj ga prestavim, da jo bom zadel tako, kakor govori prost Slovenec?“ Če tako prestavlja, bo odletela cela truma samostavnih imen, in dolgi, desetkrat presekaní stavek se bo razkrojil v več samosvojnih stavkov. Tako bo ostal zapopadek izvirnega spisa, pa v drugačni obleki in obliki — v duhu slovenskega jezika. Vred.